

NAPREJ

Državna licejska knjižnica
v Ljubljani.

Glasiilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva praznika vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Celje, Strossmayerjeva ul. št. 1, I. nadstropje.

Naslov za dopise: »NAPREJ«, Celje, Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 20 Din.
za inozemstvo 30 Din.

Oglaš: prostor 1×65 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Ali boli?

Grda je navada zdravnikova, da vpraša svojega pacienta po izvršeni operaciji: če ga boli. Bolnik mu seveda odgovori, da ga ne boli, ker ima pač toliko prevelikega ponosa, da zdravniku ne bo priznal bolečin, pa naj ga boli še kolikor hoče. Malokje najdemo takega pacienta, ki bi odkrito povedal, če ga boli, da ga boli, in če sploh ničesar ne čuti, da res nič ne boli.

Malomeščansko naziranje je že tako ustvarjeno, da ostane človek rajši v trpljenju precejšen čas, kakor pa da bi odkrito izpovedal svojo slabost, da je tudi dostopen človeškim ranam.

Bolnik se skuša posebno vzdržati junaškega, če mu odžaga ali odseka kakšen telesni del, bodisi roko, nogo ali kaj drugega. Če je bolnik količkaj ponosen, ne bo dejal, da ga boli, niti, da sploh kaj čuti, marveč bo mirnodušno stisnil ustnici skupaj in prenesel bolečine v najskritejši kotiček svojih občutkov. Če je bolniku potrebno, da izve zdravnik, kaj in kje ga boli, bi bilo od bolnika nesmiselno tajiti bolečine, kjer jih čuti. V tem slučaju odkrito pove, kje čuti bolečine, pri tem pa seveda ne stoka, niti ne prosi zdravnika pomoči, marveč pričakuje mirno, če mu bo zdravnik pomagal, če pa ne pretrpi in si skuša pomagati sam. In samolastna pomoč je veliko več vredna kakor pomoč stoterih tujih ljudi. Z zanosom moreš reči, da nisi potreboval zdravnika, da si si pomagal sam in si s tem dokazal svojo močnatost.

Družba bi s teboj, če bi si ne bil pomagal sam in bi bil izginil s sveta, ne bila mnogo zgubila, ker ima takih na tisoče, ki potrebujejo pomoči drugega, če jih kje kaj zaboli. Ker pa si se rešil s samolastno pomočjo, si doprinesel družbi veliko zaslug, kajti s tabo je družba pridobila zopet enega onih redkih, ki se nikdar ne zanašajo na pomoč drugega, marveč si pomagajo sami, kjer in kolikor se jim zdi mogoče. Tako redki so ti samolastneži, da jih ljudje radi redkosti sami imenujejo čudake.

Grdo je, če zahteva kdo od drugega pomoč, četudi bi si sam z lahkoto, pa

eventuelno tudi s težavo pomagal sam. Tudi v tem slučaju je dolžan vsak preiskusiti najprej svoje lastne sile, potem še le, ko sprevidi, da je prešibak, naj zaprosi druge za pomoč. Splošno pa je priporočljivo, da se človek ne spušča v stvari, o katerih je prepričan, da jih ne zmore, kajti zanašati se na pomoč drugih, ne da bi sam prej vse poskušal, je človeka nevredno.

Kakor je grdo, če se posameznik zanaša na pomoč drugega, tako in še grše je, če se družba zanaša na pomoč posameznikov. To zanašanje izvira iz slepote spoznanja in iz vere v moč posameznikov, kateri slučajno posedujejo kakšno dobrino bodisi v tej ali oni obliki. Taka slepa vera je nepoštena in čisto kapitalističnega značaja. Živali se ne zanašajo na pomoč drugih posameznih živali, pa bi tako delal človek, ki je krona stvarstva. Na tak način se vzgajajo lenuhi, ki sploh ne marajo nič delati, ker upajo, da bodo deležni milosti, ki jim jo bo izbojeval ta ali oni gospod bog ali nadsodrug ali kaj podobnega, pa naj je ta posameznik še tako dobrobrčen ali celo tako idealen, da ne bo delal prav ničesar iz osebnih razlogov, marveč vse le iz nesebične ljubezni do bližnjega. Ljudje, ki se zanašajo na takšnega heroja, so propalci in niso vredni, da se še imenujejo ljudje.

Ravno tako je grdo tudi, da se posameznik zanaša na pomoč družbe, oziroma da se zanaša na to, da bo s pomočjo mase prišel do boljšega kruha. To naziranje je vredno le demagoških ljudi, ki zajdejo s svojim zapeljavanjem ljudskih mas celo v navidez najidealnejša dejanja, ki pa nimajo sama na sebi niti trčice idealizma, marveč so najbolj individualistična in egoistična stremjenja za lepšim in brez boja dosegljivim, najgnusnejša kruhoborska dejanja. Ljudje seveda, ki se v slepi veri tudi zanašajo na pomoč takih individvijev, so popolni nezavedneži in nevredni, da se sploh zanje še kaj skuša doseči.

Iz tega je razvidno, da je tudi slabost družbe, če se zanaša venomer na pomoč maloštevilnih posameznikov, katere pošlje iz lastne srede nekam, da se

zanjo potegajo ali da njej izbojujejo kaj potrebnega. Vse take misli, da bi ti posamezniki rešili družbo, so neumne, kajti ti posamezniki bodo vsi gledali najprej na to, da bodo rešili sebe in se pririli do mehkih stolcev, potem pa bodo omamljeni od sladkosti užitkov na mehkih stolicah pozabili, kaj so dolžni družbi, ki jih je poslala zato sem, da njej izbojujejo potrebne stvari. Če bo izključena javnost, ki bi zasledovala vsa dejanja in nehanja teh posameznikov, bodo ti goljufali vedno, pa naj jih ljudje razkričavajo še kot najidealnejše in nesebičnejše ljudi. Bogovi so in kot taki se hočejo okoristiti z ljudsko neumnostjo.

Če se torej najdejo med družbo nekateri, ki to sprevidijo, so to tisti, ki so toliko ponosni, da si hočejo pomagati sami. Ker so redki, jih družba imenuje čudake in jim zaupa manj kakor tistim, kateri delajo po njenih primitivnih nazorih. In če ti čudaki sprevidijo, da je opasno in nesmiselno, še dalje zaupati ljudem, ki se kažejo vsemogočne in dobrohotne, in če ti čudaki hočejo družbo rešiti s tem, da skušajo odvreči in onemogočiti tiste individualiste, jih družba nazivlje koritarje, češ, da hočejo sami priti do stolca.

Vse to se je že dogajalo v naši socialistični družbi in se bo še dogajalo tako dolgo, da bodo vsi proletarci spregledali, kaj je dobro in kaj je slabo, da bodo vsi zajeli iz sklade spoznanja in zavednosti. Dokler dolgo pa se to ne bo zgodilo, dokler dolgo se bodo še prikazovali ljudje, ki so polni slepe vere v posameznike, tako dolgo naj se tisti, ki so se te vere že otresli, vzdržijo na svoji dosednji stopnji in naj s svojimi dejanji bude druge. Če vidijo na svojem telesu rano, naj ne kličejo zdravnika, da bi jim to rano obvezal, ali da bi jim odrezal nogo ali roko, ne, oni naj to izvedejo sami in naj ne tožijo ter sprašujejo drug drugega, če boli. Kar je gnilega, mora s telesa, da bo telo zmožno prenašati vse boli in vse trpljenje napornega življenja.

Ne vpraševati: Ali boli? če si sam sprevidel, da ni bilo drugače mogoče,

kakor da si odrezal. Ne javkati in si očitati podlost ter neusmiljenost, če si brez ozira naoliko ali na vse bolečine vzel nož in odrezal gnilobo. Vse to je za omahljivce, za tiste pa, ki hočejo videti družbo in z njo sebe srečno in samostojno, je le brezobzirnost, nož in ne stokanje: Ali boli ali ne?

Če se bije boj za procvit družabne lasti, ne smeš gledati na procvit osebnih lasti, niti ne smeš cincati ali skušati najti srednjo pot, po kateri bi pomagal družbi in tistemu, ki ga boli. Ali kapitalistični individualizem, ali socialistični altruizem, ali nož ali mazilo, srednje poti ni.

Odbit napad na Rdečo dolino.

Že na vsedelavskem zletu so naši koruzni revolucionarji obljubili glavno ofenzivo na Mežiško dolino. Napovedali so v Mariboru glavno ofenzivo, ker se jim glavna tajna — vsedelavski zlet — ni posrečila. Pri tej tajni ofenzivi v Mariboru se je najbolj izkazala njihova doslej tudi še tajna organizacija s svojo odsotnostjo. Iz glavnega revolucionarnega štaba Mežiške doline je bil prisoten samo eden delavec in še ta je bil naš. Revolucionarjev nismo videli, ker jim pač najbrž vsedelavski zlet ne ugaja in to radi tega, ker bi morali korakati v vrstah. Tega pa niso storili samo razni ravnatelji in pa takšni, ki se teh boje, ampak tudi g. Fava, ki so moleli lepo brado iz kavarniškega okna. Mežičani so vrh vsega videli tudi župana in celo socialističnega, ki je prav lepo govoril pa so mislili, da je demokratski ali pa klerikalni podžupan, ker ne pozna besede »sodrug«, in nas je vzradostil z državno zastavo, kar smo vzeli na znanje, da smo delavci prišli samo iz zelo nujnih patriotskih razlogov v Maribor in se samo čudimo, da je gospod župan pozabil prebrati udanostno resolucijo na kralja in še posebej povdariti, da je podoficirska šola in naša zmagovalna vojska častivredna in jo bo delavstvo vzelo posebno v zaščito.

Verski profiti.

(Iz Proletarca.)

Od tega svetovnega nazora ne odvaža Sinclairova knjiga čitatelja nikjer in zato je napačno vsako tolmačenje, ki bi hotelo avtorja prikazati kot človeka, ki bi rad odrešil svet s kakšno novo ali reformirano vero. V svojem delu prikazuje na podlagi faktov popačenost cerkva in njih protislovja proti temu, kar se je smatralo za prvotno krščanstvo; pač pa ni tako naiven, da bi pripisoval vse to popačenosti ljudi; saj so tudi učitelji krščanstva in služabniki cerkve produkti razmer in njih volja ni nič bolj svobodna od volje najmočnejšega multimilijonarja ali najbednejšega proletarca.

Na vsak način ima knjiga izredno vrednost in zdi se nam primerno, da podamo našim čitateljem vsaj nekaj odlomkov iz nje.

Na strani 281 piše na primer pod zaglavjem »Kristus in Cezar« sledeče:

»V legendah o Jezusu, ki imajo najglobokejši pomen, nam pripovedujejo, kako ga je hudič odpeljal na visoko goro in mu razkazal vsa kraljestva sveta rekoč: »Vse to ti dam, če padeš pred me in me moliš«. Jezus, kakor vemo, je odgovoril: »Poberi se, satan!« To je Jezus tudi v resnici mislil, kajti s posvetnim kraljestvom, z »začasno oblastjo« ni hotel imeti nobenega opravka. Izbral si je poklic revolucionarnega agitatorja in je umrl kot puntar in hujškač. In dve do tristo let je cerkev sledila njegovemu nauku ter oznanjevala prole-

tarski evangelij. Prvi kristjani so imeli vse reči — izvzemši ženske — skupno, zadružno. Živeli so kot družabni izobčenci po skrivališčih in zapuščenih katakombah. Zasledovali so jih, metali levom za hrano in kuhali v olju. Toda hudič je vztrajen črv in ne odneha po prvem porazu, ker pozna človeško naravo in moč tistih, ki mu pripravljajo pot. Kar se mu ni posrečilo pri Kristusu na visoki gori, to je dosegel tristo let po njegovi smrti pri njegovi cerkvi. Vrnil se je v čas, ko je cerkev radi sile nove revolucionarne ideje v rimskem cesarstvu, razpadajočem od gnilebe, dosegla ogromno silo; in vztrajni črv se ni skril v nikomer manjšem kakor v cesarju samem, ko se je izrekel pripravljenega, da se sam pokristjani, tako da bosta cerkev in on skupno delala za »večjo čast in slavo božjo«. Škofje in cerkveni očetje, skrbni za svojo organizacijo, so nasledili in satan je odšel, na tihem se smejoč. Vse je dobil, cesar je bil zahteval od Jezusa pred tristo leti. Dobil je v roke največjo svetovno religijo. Kako popolna je bila njegova zmaga, je razvidno iz dejstva, da je bil že petdeset let po-

zneje cesar Valentin prisiljen izdati odlok, ki je omejeval rimski cerkvi darila čustvenih žena.

Od tedaj je bilo krščanstvo to, kar sem pokazal v tej knjigi — največji sovražnik družabnega napredka. Od časa Konstantina do Bismarcka in Marka Hanna sta bila Kristus in Cezar eno, cerkev pa je bila oklep in ščit objestne gospodarske moči. Omeniti je treba eno samo izjemo: cerkev ni namreč nikdar mogla popolnoma zatreti spomina, ki ga je zapustil njen proletarski ustanovitelj. Storila je pač vse, kar ji je bilo mogoče. Videli smo, kako zvijajo njeni učenci besede, da izgube pravi pomen in katoliška cerkev gre celo tako daleč, da se poslužuje pri izkoriščanju svojih žrtev mrtvega jezika, tako da ne morejo verniki razumeti resničnih Jezusovih besed in njegovega nauka.

Toda vzhic temu je bila vsa zgodovina cerkve nepretrgan boj z naprednimi duhovi in rebeli, ki so se napojili duha pridige na gori in duha strastnega razredno zavednega proletarca Jakoba, brata Jezusovega.

In baš to je treba imeti v spominu, da je faktor, ki je dal krščanstvu življenje in mu daje še danes oblast nad človeškimi srci, baš to novo vino vere in vneme, ki so jo vlivali v ljudska srca od generacije do generacije ljudje, ki žive kot Jezus kot izobčenci in umrejo

kakor Jezus kot zločinci in uživajo kakor Jezus slavo kot ustanovniki in svetniki.

Največjim izmed prvih cerkvenih učenjakov so strastno nasprotovali cerkvene oblasti same. Sv. Križostomu, škofu v Carigradu, so vzeli službo, ga izgnali in trpinčili; sv. Bazilija je pregnal cesar Teodozij; sv. Ciprijan, ki je dal vse svoje premoženje ubogim, je bil izgnan in končno mučen. Enako so bili heretiki, ki jih je mučila in sežigala sveta inkvizicija, večinoma proletarski rebeli. Svetniki, ki jih danes cerkev časti, ustanovniki redov, so bili ljudje, ki so skušali posnemati zgled tesarijevega sina in privedi cerkev nazaj k Jezusu.

Proletarska struja v krščanstvu izvira iz časa davno pred Kristusom; zdi se, da je bila podedovana v religioznem značaju Židov, v trmasti neodvisnosti, v trdovratni vztrajnosti, s katero si človek lasti pravico, da se sam pogovarja z Bogom in spozna, česa hoče Bog od njega; bila je v nagnenju, da je božja volja, naj se upirajo posvetnim vladarjem in njih izkoriščanju revežev. Kaj daje svetemu pismu še danes njegovo živo moč? ... Le preprosta stvar in edino ta toči svete spise Hebrejcev od vseh drugih, to je njih vztrajni glas proletarske revolte, njih strasne obtožbe izkoriščevalcev, razkošja in mišumurnost, teh bogatinskih grehov. V spisih

ker ve, da dobi samo v okvirju bajonetov zaželjeni mir, pravice in blagostanje.

Pod temi vtisi je napravil general Kadorna na zeleni trati svoj glavni napadani načrt za Mežiško dolino. Da bi že sam načrt čudovito uplival, je glavni štab, sestojč iz generalistov: dr. Koruna, Uratnika, Korena, Svetka, Golouha, Petejana itd. sedel na zeleno travo (da bi »Naprej« ne mogel lagati, da generalisimi delajo sklepe pri zeleni mizi), prav blizu Mežiške doline — taborišča.

Dne 18. julija so pa sprejele organizacije vabilo na udeležbo seje okrožne strokovne komisije za Mežiško dolino, ki se bo vršila 22. julija v Prevaljah. Kje bodo sejali — naravnost povedano — kje bo rušil odposlanec strokovne komisije, kot najvišjega foruma strokovnih organizacij, strokovne organizacije, naj določi organizacija Leše. Ker pa organizacija o tem ni nič vedela in tudi ne sklepa, je imela v rokah to častno nalogo trojica mož. Ker je nekaj odbornikov strokovnih organizacij zelo, zelo »demagoški«, niso poslali vabila ne predsedniku, ne tajniku, temveč človeku, ki je odvisen. Kadorna je odšel v Kobarid, Uratnik pa v Rdečo dolino. Kadorna je bil tepen, Uratnik pa poučen, oba sta pa tekla nazaj odkoder sta prišla. To je bil učinek slavnega razbijanja od strani ljudi, ki so plačani zato, da bi gradili.

Sedaj pa k bitki sami.

Uratnik nam je prinesel s seboj razkazovat generalne karte, kjer je bilo s pikicami zaznamovano, kje je povsod industrija in, samoposebi razumljivo, tudi tepen proletariata. Vse natančno je bilo zarisano in človek je takoj spoznal, da so si nabavili v Ljubljani pri zeleni mizi tudi že novoizdani industrijski zemljevid, iz katerega so prepavirali, da se morejo »zidarji« pobahati, da ne žrejo zastoni kvote posameznih organizacij. Zanimivo je bilo samo dejstvo z organizacijo lesnih delavcev, ki ni bila povabljen, pa je bila še vedno za priključitev k strokovni komisiji. Niso ji priskočili na pomoč v boju, pa tudi na sejo razdiranja je niso vabili, ker je hotel Uratnik razdirati samo organizacije, ki so še močne in nerazdružene.

Uratnik je pod predsedstvom sodr. Osojnika iz Mežice govoril in govoril o položaju, da se je čisto zagovoril in tolkel sam sebe po glavi in mislil na svoj takolimenovani referat o delavskem položaju in pokretu, namreč položaj in neokreten preokret onega celokupnega generalisima iz zelene trate z namenom, zaupnike izmuciti in doseči, da bi ne bilo časa za debato. Čvekarije mu je po dveh urah prekinil s. Morderndorfer, ki je Uratnika hudo razžalil in razburil, ker mu je prerokoval smrt. Glavne trditve Uratnika podamo, da delavstvo, drugod informirano o delu teh »zidarjev«.

1. Konstatiral je, da je bil preokret delavstva po vojni slab in nevdržljiv, ker to niso bili socialisti in stranka je bila samo »Fluchtlingslager«. Vsak je sklepal anarhično in komunisti so se pomnožili. Disciplinarna mora biti, je povdar-

Asirceev, Kaldejecev in Babiloncev ni nobenega sledu takih glasov, v egiptovskih spisih pa komaj toliko, da bi jih bilo vredno omenjati. Indijci imajo take sledove; toda pravi, naravni rebeli vseh časov so Židje. Bili so uporniki zoper zatiranje v stari Judeji, kakor so dandanašnji uporniki v Petrogradu ali New Yorku. Duh enakosti in bratstva, ki je govoril iz Ezekiela in Amosa in Izaije, iz Janeza Krstnika in Jezusa in Jakoba, Kristusovega brata, je v zadnjem stoletju govoril iz Marxa, Lassalla in Jaurresa, in govori danes iz Liebknechta in Roze Luksemburgove, Karla Kautskega in Israela Zangilla, iz Morrisa Hillquita in Abrahama Cohana, iz Eme Goldmanove in Josipa Fetsa.

Dandanašnji imamo socialistične in anarhistične agitatorje, ki slede enakim tradicijam in so polni enakih idej, kakor so jih gojili stari židovski preroki. Omenil sem Eme Goldman; morda čitate, tji niso znani njeni spisi, pa ne ve, kako je svetopisemski po svojem mišljenju in po slogu. Naj navedem nekoliko stavkov iz ene zadnjih števil njene lista »Mother Earth«, ki se tičejo naših vladajočih razredov in njih socialne odgovornosti.

(Dalej prih.)

NAŠA MOČ JE V ZAVEDNOSTI!

jal, privlekel je celo hauptmana in utemeljeval, da ga mora moštvo ubogati. — Bravo Uratnik! Disciplino posebno povdari svojim pristašem, ker vsi ste uskokji in ponavljate komuniste povojnega časa.

2. Tarnal je, da smo njegovo taktiko in njegove grupe napačno sodili. Predpoldne pa še nikakor ni hotel z barvo na dan, kakšne stranke da je, da jo mi tako obsojamo. To je povedal šele popoldne in se hudo razljutil, ko smo ga titulirali po carskem ukazu Korun-Uratnikova skupina. Trdil je, da je to laž, da glavni odbor v carskem ukazu ni tako pisal. Prosimo »Naprej«, da se v prevodih drži natančne označbe, ker članstvo itak pozna generalni štab, kjer se v javnosti drug drugega sramujejo.

3. Povdarjal je tudi čisto pravilno, da se morata politična in strokovna organizacija strinjati in zasledovati enake cilje v skupnem okvirju in imeti tudi slično taktiko. Čisto prav je to, biti morata socialistično orientirani, pa ne po koritih in Korun-Uratnikovih skupinah in ščititi in se bati komunistov, kakor je zagovarjal Uratnik delo strokovne komisije.

4. Pojasnjeval je, da »Svoboda« ni sprejela socialističnih imena ne radi komunistov in ne radi nasprotovanja Mariborčanov. Zmeraj lepše! Kaj pa tedaj, Svetek in Uratnik, če bi to škodovalo kdaj celo demokratizem ali pa celo radikalcem? Potem pa napravita likvidacijo, kaj ne? Enotne fronte se sedaj strokovna komisija strašno brani, ko so komunisti izblebetali, kaj je pravzaprav enotna fronta. Uratnik je trdil: Pokrajinski odbor SSJ je nezmožen, Bernotu so se pa možgani zmešali. Res je, večkrat se našemu tajniku možgani zmešajo, tako so se mu tudi tedaj, ko ni hotel v enotno fronto, katero ste vi tako šilili, in jo še danes silite, to pa zato, ker ste zelo zmogni in so vaši možgani zelo lepo uravnani in jih vedno posebej urejuje višja sila: doktor Korun.

5. Za javnost pa Uratnik ni bil. Javnost je po njegovem zločin in vsi tisti, ki javnost propagirajo, spadajo na vislice. Javnost je namreč kriva, da tisti, kateri ne poznajo discipline, ne pomenijo ničesar več v delavskem pokretu, javnost je kriva, da nas niso komunisti in demokrati že vse poenofrontarili, javnost je tudi kriva, da je Uratnik v Prevaljah propadel! Če bi ne bilo javnosti, bi tudi ne bilo tako težko ogoljufati proletariata! Kot nameček za javnost pa pride še znoreli Bernot in pa nezmožni pokrajinski odbor. Svetek, Korun so takoj postali zmogni in dobili pravilne možgane, kakor hitro je postal njihov hišnik gospod Uratnik. Zgodovina, katero Uratnik rad kliče na pomoč, bo enkrat konstatirala takšno metarizmo za lepovsko, ki je ni vsak zemljan zmogen.

6. Vsaka organizacija lahko nominira po enega zastopnika in enega namestnika v »Socialist. tiskovno zadrugo«, to je bila Uratnikova želja s povdarkom, da pa ne takega, ki bi mu v hrbet streljal. Druže Uratnik, ki si že branil disciplino stotnijskih poveljnikov, ali veš, kako bi ti v tem slučaju napravili s dezertarji, pa če se tudi imenujejo Udarniki? V hrbet bi dobili svinec, rdeča dolina ga prideluje!

Zagovoril se je in nam povedal, da je dal dr. Korun en in pol milijona za tiskarno, delnice, ki so jih kupile organizacije, pa ni mogel dati, ker so jih rabili za glasove. Poleg tega je še trdil, da Korun, ki je posodil denar, ne more imeti dobička, da ima kvečjemu zgubo. Res, res. Še večjo zgubo kakor Tone Krstjan.

Konec koncev te imenitne Uratnikove razbijaške akcije je bil ta, da je odšel in ni maral več čakati odgovora s. Krušiča, ker ta sodrug je navaden delavec in malce naravnost pove in pokaže fajote nage. Delegacija je komaj prisilila Uratnika, da je poslušal še s. Morderndorferja. Krušiča pa nikakor ni več prenesel. Videli smo v Uratnikovih očeh tudi nekaj, kakor bi bile solze, pa je bila bodisi farska komedija, ali pa dejstvo resnice njegovih idejnih nasprotnikov, pa ne osebnih, kakor si je to on predstavljal, oz. hotel, da si pridobi vsaj iskrico sočutja.

Če nočete razbijati, pridite javno, napoveste v listu!

Ne samo ob slovesnih pojedinih, ampak v petek in svetek naj kuhajo naše gospodinje »Pekatete«. So najcenejše, ker se zelo nakuhaajo.

Politične vesti.

PARLAMENT NI ŠOLA.

Parlamentarni zastopniki celokupnega jugoslovanskega naroda so se podali na počitnice do sredine oktobra. Res je, človek potrebuje tudi svoj počitek, toda le v tem slučaju ga je vreden, če je delal toliko, da si lahko z mirno vestjo priredi, da je storil svojo dolžnost. Kar mu je bilo naloženega, mora izvršiti, če hoče, da mu ne bo vest očitala, da je zlorabil zaupanje oseb ali delo, ki mu je bilo poverjeno.

Tudi učenci po vsakršnih šolah morajo vsi dosledno izvršiti svoje dolžnosti, katere so jim naložili učitelji ali so si jih naložili sami, če so za kaj takega sposobni. Konec šolskega leta je hud udarec za takšne dijakke, ki ga niso mogli s povoljnim uspehom končati; cele počitnice se morajo pripravljati na ponavljalni izpit, za nje pravzaprav počitnice ni.

V življenju je ravno tako. Če se nisi izpolnil nakazanega dela, ne smeš prej delo zapustiti, dokler nisi zadostil končnoveljavno svoji dolžnosti. So gotovi poklici, pri katerih sploh počitnice malokdaj pridejo v poštev, pa še takrat le ob priliki, ko primanjkuje dela.

Parlament pa, ki bi moral biti kot zastopnik vse države, državljanom nekak kašipot v moralno življenje, si kar na lepem, ne da bi končal nalogo, vzame cele tri mesece počitnic. Mar mislijo ti gospodje, da bodo trpeči in teptani državljani čakali na trenutek, ko se bo njim zljubilo delati. Ali mislijo ti zastopniki zatiranega ljudstva, da smejo ugajati na račun tistih, s pomočjo katerih zaslepljenosti so prilezli do stolcev, vsakršne burkarije in lumparije v korist svoji nenasitnosti. Ali mar mislijo, da se smejo v parlamentu v prvi dobi samo malce preklati in ščegetati, kdo bo prevzel to in kdo ono delo?

Gospodje naj si enkrat za vselej zapomnijo, da parlament ni šola, da bi moral vedno stati učitelj med poredeži in jih priganjati k delu. Parlament je ena sama skupina dela, požrtvovalnega in hvaležnega dela za narod in svoje soljudi. Parlament je bojno polje, kjer mora biti noč in dan straža, da zaloti vsakršne vrste sovražnikov v kakršnikoli obliki in reši ljudstvo bede.

Upostavili so nov vojaški zakon, ki gotovo predvideva najstrožje odredbe za vojake v slučaju vojne. Niti dopustov ne smejo dobiti reveži, češ, da zahteva tako dolžnost do domovine in kralja. Sami pa, ki so takšen zakon ustvarili, grede tebi nič meni nič iz fronte, namesto da bi se borili za blagostanje naroda, iz čigar srede so bili izvoljeni. Ali ni življenje ena sama nepretrgana vrsta bojev in mora biti za take zadeve vedno straža, tukaj pa grede kar vsi narazen, pa še dnevnice si zvišajo. Lepa morala! Ljudstvo, ti pa veruj!

* O zakonu o zavarovanju zoper točo so nadaljevali v narodni skupščini razprave v četrtek dopoldne. Demokrati in zemljoradniki so zahtevali, da se upostavi z zakonom obvezno zavarovanje, ne pa neobvezno; potrjevali so svoja izvajanja z razlogi, ki so jasno kazali znake, da so se rodili iz opozicijske zavesti in ničesar drugega. Ker se predlogi demokratov in zemljoradnikov niso upoštevali, so vsi ti glasovali proti sprejetju zakona. Za zakon je bil 107 poslancev, proti pa 59, zakon je bil kljub temu v celoti sprejet. K poročilu imunitetnega odbora je podal posl. Sušnik protestno izjavo, da se izroči Radiča in tovariše sodišču. Klerikanci in muslimani so nato v znak protesta zapustili dvorano in šli na — cvileč. Skupščina je sklenila, da izroči sodišču poleg Radiča, Mačka in drugih hrv. poslancev tudi klerikalce Sušnika, Pušenjaka in Žebota. Bomo še videli! Prihodnja seja narodne skupščine bo šele 20. septembra.

* Naši komunisti, posebno rožice, ki se zbirajo okrog »Glasu svobode«, so vedno prav slabe volje, kadar konstatiramo, da je Rusija socialistični raj, da se Bogu usmili. Ker tudi najbrže ne verjamejo, kadar mi kaj napišemo, jim bomo zopet enkrat pomoleli pod nos to, kar pišejo v Rusiji ruski komunistični listi — drugačnih listov nego komunističnih v Rusiji sploh ni, pa ne zato, ker bi tam bilo vse komunist, ampak zato, ker vlada komunistična svoboda. Piše torej moskavska »Pravda« o položaju ruskega dijaštva sledeče: Ruski študent se prehranjuje danes s — slanki; čaj in

sladkor sta redok luksus. Tako je torej proletarski študent v Rusiji v slabšem položaju nego srednji delavec. Človeku dostojnega bivališča nima, obleka in obutev je raztrgana, kopališča ruski študent ne more obiskovati; najpotrebnejše knjige si more nabaviti s silno težavo. Obstaja nevarnost, da bo dal do-raščajoči akademski naraščaj telesno propal rod, ki ne bo imel nobene vrednosti kot voditelj komunizma. Tudi tega se treba bati, da se bo študentska mladina radi doživljene socialne krivice odtujila delavstvu... Tako »Pravda«. Ampak »Glas svobode«, ki je za en možgan nad »Pravdo«, bo gotovo rekel: Vseeno! Pri nas se moramo rešiti tudi v take razmere.

* O izročitvi Radiča sodišču se širijo različna mnenja. Hrvatski blokaški časopisi so mnenja, da bo z aretacijo Radiča upostavljen zopet nekdanji režim, ki so ga proizvajali l. 1921. demokrati. Radiča bodo aretirali v smislu paragrafa 92. srp. kaz. zak., ki določa kaznen 3000 Din predv. veljave ali pa zapor od 1 do 5 let.

* Krvavih reči pričakujejo danes po vsej Nemčiji, kjer so komunisti napovedali protifašistovski dan. Vlada jim ga je prepovedala, pa vse nič ne zaleže. Ljudstvo je do kosti obupano nad polomom, v katerega ga je privedel francosko-belgijski imperijalizem in pa sedanja nezmožna kunodska vlada. Treba pomisliti, da to noben špas več ni, če stoji kurz nemške marke danes tako, da jih je daleč nad pol milijona komaj za — en dolar! Cene se vsako uro spreminjajo, velikanske industrije se tomijo. To so trenutki, ko se podirajo vrata pred vlamljajočo revolucijo. Tega obupnega stanja Nemčije se poslužuje francoski bandit Poincaré, da vedno divjeje huiska na represalije. Francija zahteva, da prenehajo Nemci v Poruhru s pasivnim odporom, predno začne z njimi pogajanja. Danes je stvar pač preveč zrela, da bi bilo mogoče še kaj končati. In kako bodo francoske knute padale po francoskih plečih samih, to bomo imeli še priliko obudovati.

Razno.

r Za zagrebški kongres esperantistov se je prigrasilo tudi 30 esperantistov iz Bolgarije. Vsi ti so prosili ministrstvo notranjih zadev, naj jim dovoli udeležiti se tega kongresa, ker potujejo potem na kongres esperantistov v Nürnberg. Zaradi zadnjih dogodkov pa je ministrstvo to prošnjo odklonilo.

r Izlet udeležencev kongresa Jugosl. učit. Uduženja po Sloveniji. Hrvatski in srbski udeleženci kongresa jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani bodo napravili v sredo 8. avgusta razne izlete po Sloveniji, tako čez Vintgar na Bled, v Bohinjsko Bistrico, k Savici, na Triglav, v Kamniško Bistrico, v Celje, Maribor, Rogaško Slatino i. t. d. Izletnike bo vodilo po Sloveniji slovensko učiteljstvo in jim bo omogočilo, da si ogledajo slovenske kulturne in industrijske zavode ob tej priliki.

U. J. U.

r Posetni vlak Ljubljana—Praga—Ljubljana organizira Urad Ljubljanskega velesejma. Izlet bi se vršil letos v prvi polovici septembra, tako da udeleženci obiščejo praški jesenski velesejem. Po Jugoslaviji in Avstriji bi bila polovična vožnja, po ozemlju Čehoslov. rep. pa za 33% znižana. Za potne olajšave, prenočišča in prehrano je poskrbljeno. Prosimo posebno Trgovske in obrtniške zbornice ter druga strokovna združenja naše države, da opozarjajo v svojem okolišu na ta izlet trgovce, obrtnike in industrialce. Kdor želi sodelovati, naj se prijavi Uradu Ljubljanskega velesejma v Ljubljani.

r Odkritje spominske plošče Davorinu Trstenjaku ob priliki kongresa jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani. Zagrebško Poverjeništvu Uduženja Jugoslovanskega Učiteljstva namerava ob priliki kongresa dne 9. avgusta odkriti spominsko ploščo pedagogu in prvobornemu hrvatskega učiteljstva, Davorinu Trstenjaku, našemu rojaku, na njegov rojstni hiši v občini Hum pri Ormožu. Davorin Trstenjak je bil odličen pedagog in pisatelj ter odločno svobodomiselnega nazora. Na to odkritje posebno opozarjamo učiteljstvo ormoškega in bližnjih okrajev, da se odkritju udeleži v čim častnejšem številu. Došli bodo tudi udeleženci kongresa, zastopniki učiteljstva iz vseh pokrajin naše države. UJU.

r Prebivalstvo Dunaja je po zadnjem štetju 7. marca t.l., katerega izid so sedaj objavili zopet padlo. Dočim je bilo i. 1914. na Dunaju 2.199.000 ljudi, i. 1920. 1.873.105, so jih našli sedaj 1.863.783. Med temi prebivalci je za 145.000 žensk več nego moških. L. 1920. jih je bilo 140.000 več. Iz vsega tega je videti, kako Dunaj polagoma propada, kar je tudi naravno, ker v tako majhni deželi, kakor je Avstrija, ki se sama ne more preživljati, je milijonsko mesto, mesto industrijskih producentov in konsumentov nonsens. Dunaj in njim vsa Avstrija bi se dala gotovega propada rešiti samo na ta način, da bi jo priključili Nemčiji.

Zadnji čas je!

V vseh večjih mestih Slovenije so priredili železničarji, državni nameščenci in upokojenci dne 26. marca letošnjega leta protestne shode, s katerih so poslali na vlado v Beograd protestne brzojavke, kjer zahtevajo povišanje prejemkov z ozirom na vedno narasčajočo draginjo. Ker so bile brzojavke precej odločne, je ministrstvo saobračaja takoj poslalo vse postaje razglase z naslednjo vsebino: »Ministrstvo saobračaja nas obvešča potom brzojavke, da sporočimo celokupnemu osebju, naj potrpežljivo čaka še kratek čas, dokler ono (min. saobr.) ne uredi vprašanje o ureditvi plač in nadležnosti ter apelira na njegov dokazan patriotizem, da ostane osebje v sedanjem težkem zunanje-političnem položaju na višini izpolnjevanja svojih dolžnosti. Verujem, da se ne zagreše dejanja, ki bi podlegla kakšni odgovorosti; ta bi bila velika, za prometno oslabje bi bila nedopustljiva, za državo pa bi imela nedogledne posledice. Minister saobr. Velizar Janković.« — Od tistega časa so pa potekali že čeli 4 meseci in je nar. skupščina izvršila že mnogo manj važnih sklepov. Ker je vse to faktum, res ne vemo, ali traja najkrajši čas na Balkanu pol ali cela leta, ali pa nima g. min. toliko odkritosti, da bi izpovedal, da je figovec, ker bi moral kot tak izvajati posledice. Osebje je res dolgo časa potrpežljivo čakalo, ne da bi obljubilo čakati in če se vi ne zavestate svojih dolžnosti napram osebju, vam svečano izjavljamo, da se jih zavemo mi napram našim družinam in imamo od vas tudi pravico zahtevati, kar nam pripada. Mi smo namreč tisti, katere ste vi dolžni vpoštevati, vrh vsega je pa še ta najkrajši čas minul. Torej! — Železničar.

Celje.

c Iz seje obč. sveta z dne 23. julija 1923. Obč. svet je zagotovil najemino krajevni borzi dela v Vodnikovih ulici. Nadalje so se določile dnevnice za uradnike mestnega urada: za uradnike 100 Din s prenočnino, 70 Din brez prenočnine, ter vožnja II. razreda, za poduradnike, slugo in organe mestnega vodovoda 80 Din s prenočnino, 50 Din brez prenočnine ter vožnja III. razreda, za mestne hlapce 30 Din ter vožnja III. razreda. Kilometrini se poviša od 2,50 na 5 Din. V posebnih slučajih se bo obravnavalo krite potnih stroškov posebej. Uradni predstojnik g. Ivo Šubič se po odložitvi drž. službe primakne v VII. plačilni razred in dobi naslov magistratnega svetnika. V domovinsko zvezo se sprejme gospa Marija Janžek, gostilničarka Za kresijo. Obč. svet je podelil oz. odobril dve gostilničarski koncesiji naenkrat. Tukajšnji lokalni list »Nova Doba« je napisala k temu sledeč komentar: Naravnost neverjetno je, kako ravnodušno pogazijo nekateri obč. odborniki gotove principe in moralne obveznosti napram celokupni javnosti. Občudovanja vredna je tudi njihova nekonsekventnost. Ako že pobija obč. svet — in prav je tako — razne nehigienične gostilne mora ostati na tej poti dosleden ter mora iti preko vsakih osebnih ozirov. Tako so jo zalučali gg. demokrati našim soc. odbornikom v obraz. Javnost, ki bo to kritiko čitala, bo mislila, da so demokrati mnogo boljši od socialistov v obč. svetu. Ko smo se informirali, kdo je kriv te nedoslednosti, smo dognali, da riba pri glavi smrdi. Predsednik obč. kluba SSJ Franjo Koren ni sklical pred sejo obč. sveta soc. klub, da bi ta storil svoj principelni sklep. Pri glasovanju se je iz dvorane odstranil. (To je najbolj opasna

malomeščanska politika, katere gre v svoji nedoslednosti celo preko strankinih principov). Podpredsednik kluba SSJ s. Leskošek ni bil na seji, ker je bil službeno zadržan. Ostali odborniki so bili prepuščeni samim sebi. Proti sta glasovala od SSJ ss. Lah in Felician, od JDS gg. dr. Kalan, Prekoršek in dr. Rus, od NSZ pa podžupan Žabkar. Vsi drugi so glasovali za predlog.

c K občnemu zboru kraj. pol. organizacije SSJ v Celju. Korenov puč se bo razbil v nedeljo, 29. tm. po vseh paragrafi. Če se bo razbil s pomočjo zaveznih Celjanov, je res še dvomljivo, gotovo pa je, da se bo moralno popolnoma razkosal in ga bodo morali vsi štirje zedinjevalci skupaj zbirati, če bodo hoteli še dalje uživati slavo revolucionarjev. Važno je za občni zbor nekaj drugega. Pravilnik SSJ priporoča, da sta tam, kjer sta dve občini, tudi dve politični organizaciji, v vsaki občini torej po ena. Lepo je res biti »en hlev in en pastir«, kakor je bilo dosedaj v Celju in okolici, toda paziti je treba na to, da se delo omeji in da se skrči za enega funkcionarja preveliko število upravljanja potrebnih članov. Zato se bodo gotovo tudi 29. tm. naši pametni in uvidni ljudje, ki bodo to idejo sprožili in zagovarjali, da jo bo občni zbor udeležil. Če bo treba pri tem raztrgati pastirja na dvoje, nič ne de, samo da ostane hlev cel, le z jarkom v sredini. Vseemu temu bo treba posvetiti pozornost in je torej zelo priporočljivo, da se udeležite v največjem številu obč. zbora, kajti več ljudi več ve in več zna. Torej na svidenje v nedeljo pri »Zelenem travniku«.

c Objava. Popolnoma preključimo tuuradni razglas z dne 19. VI. 1923. št. 2333/1 v zadevi prepovedi javnih vesellic, shodov, sejmov in drugih javnih prireditve, ki so vezane na oblastveno dovolitev radi grozeče epidemične nevarnosti. Okrajno glavarstvo v Celju. Dr. Senekovič, s. r.

c Šale v resnih časih. Najdejo se se na tem grešnem svetu ljudje, ki so kljub resnim prilikam današnjih kaotičnih časov tako razpoloženi, da se jim zljubi zbijati šale na račun pogorelecev. Tako so se na pr. te dni pomenkovali nekateri dobrovoljenci, da se nahaja v Celju v Cosposki ulici št. 3. informacijska pisarna za žagarje, ki so po kvalifikaciji še lesni žagarji, pa bi se radi izučili tudi v mesnem žagarju, da bi namreč pomagali nekemu odžagati žilavo veja raz političnega debia SSJ, ki odpira vsakemu, komur se zljubi doseči jo, pogled na vse strani sveta. Ta šala se mi je dozdevala takoj splošna malce šepava, pozneje pa, ko sem njeno vsebino natančno proučil, sem dognal, da ni ta veja nihče drugi kakor naš pokrajinski tajnik, ki edini baje še brani ljudem dohod solnčnih žarkov. Če je ta šala v teh časih na mestu, dvomim, ker meče slabo luč na tistega žagarja, ki si ne upa priti drugače do solca. Jaz n. pr. bi zlezal na to vejo, pa bi na drugi strani imel dovolj prilike gledati solcu v obraz, ne da bi mi bilo treba le količkaj prijeti za žago. Sploh pa se porajajo v zadnjem času take gorostasne šalivosti med našim celjskim proletariatom, da bi počil trebih vsakemu, ki bi ga ne imel zavarovane s pasom koritarstva. Proti Korenu in njegovim zvestim se bje zadnje čase tak boj, da že skoro mislim, da boj ni upravičen, če ne bi vedel, da Koren ni sam in da se je treba kolikortoliko zavarovati pred te četo navdušenih kompromisarjev. Zedinjenje mora biti na vsak način, biti pa mora tako organizirano, da bo prikukalo tudi malce na dan iz kavarn in gostiln, kajti po biljardnih kroglicah in slanih prestah se ljudem ni moglo motoviliti. Kdor to ne sprevidi za pravo, naj si kar sam celo stvar ugleda. Videl bo to posebno v Prešernovi ali pa Kosovi kavarni, kjer so kroglje ob Korenovi partiji že tako zbrusene, da še Korenu samemu vse utečejo. Za sedaj je treba Korena samo hvatiti, kajti že v nedeljo 29. julija bo sam sebe pokaral in se bo, kesajoč se kakor malo dete, vrge pred očetom na kolena s prošnjo za odpuščanje ali pa bo šel kakor neposlušen otrok dateč od očeta stran. Jaka.

Ljubljana.

1 Ogledovanje ljubljanskih znamenitosti, industrije itd. ob priliki kongresa jugoslov. učiteljstva. Jugoslov. učiteljstvo si namerava ob priliki kongresa dne 5. 6. in 7. avgusta ogledati tudi ljubljanske znamenitosti kakor muzej, obrtno šolo in druge zavode, plinaro,

elektrarno, Vevško papirnico, kolinsko tovarno, zvonarno itd. Temu delu sporeda se posveča posebno pozornost, ker ni važno samo iz tujsko-prometnih ozirov, temveč tudi iz industrijsko-trgovskih. Upoštevati je treba, da bo zastopano ob tej priliki učiteljstvo iz vse države. UJU.

Iz strok. gibanja.

g Tajništvo okrožne strokovne komisije v Celju nam je poslalo v objavo sledečo resolucijo, sprejeto na okrožni strokovni konferenci 22. tm. v Celju, ki slove:

RESOLUCIJA.

Organizacija kovinarjev, podružnica v Celju je na svoji seji 18. 7. 1923. sklenila glede okrožnega strokovnega tanika s. Leskoška sledeče:

1. Mesečno plačo se mu mora brez-pogojno izplačati za dobo njegovega službovanja; isto velja tudi za odpo-vedni rok.

2. Odpoved njegove službe naj se prepusti okrožni strokovni konferenci celjski, ker je on tu izvoljen in ne v Ljubljani.

3. Najodločneje obsojamo krivično postopanje proti našim funkcionarjem, zlasti onemu, ki ni delal proti našim interesom, temveč je opravljal službo vestno. Zahtevamo pa, da se politično aktivno ne udeležuje, in s tem se tudi zabranjuje predsedniku Svetu in tajniku Uratniku in sploh vsem funkcionarjem strokovne komisije in njenim korporacijam, da se politično aktivno ne udeležujejo. Če se omenjeni ne bodo držali te zabranitve, v tem slučaju se tudi s. Leskoška ne sme preganjati radi aktivnega delovanja v socialistični stranki.

4. Če je s. Leskošek kaj zagrešil, naj se ga pozove pred razsodišče, ki pa se mora vršiti v Celju.

Ta resolucija je bila na konferenci soglasno sprejeta.

Dalje nam je poslalo popravek k resoluciji, ki smo jo objavili v 142. šte. »Napreja« in je bila sprejeta na protestnem shodu pri »Zelenem travniku« dne 17. junija, tičoč se socialne zakonodaje. Četrta točka te resolucije, ki se je glasila: »da se upostavi v Celju podružnica državne posredovalnice za delo (Drž. borza rada)« je popravičeno tako: »da se izda kredit za podporo nezaposlenim, ki iščejo dela pri »Borzi dela«; ostali dve resoluciji, ki ju je sprejela okrožna strok. konferenca, bomo objavili prihodnji teden.

g Iz Trbovelj. Stavka rudarjev v rudniških revirih Trboveljske premogokopne družbe traja popolno in mirno dalje. Vidi se človeku, kakor da bi bilo vse izumrlo; delavstvo se je razšlo na vse kraje, ker vse računa na dolgotrajno stavko; stavkokazov se družbi še ni posrečilo pridobiti, le varnostne službe se vzdržujejo dosedaj redno. Za dne 25. julija se je sklical sestanek zastopnikov organizacij, sklican po načelniku II. skupine rudarske zadruge, gospodu Antonu Zupančiču, kateri je bil pozvan po rudniškem glavarstvu, naj obvesti organizacije, da izrečejo svoje mnenje.

Uradni poziv se glasi sledeče:

Gospodu Antonu Zupančiču, načelniku druge skupine rud. zadruge Trbovlje.

Po brzojavnem nalogu glavnega rudarskega ravnateljstva v Beogradu se naj pogajanja med delavstvom in Trboveljsko družbo obnove. Ker pa pri zahtevah delavstva na eni strani in ponudbe Trboveljske družbe na drugi strani ni izgleda, da bi obnovljena pogajanja končala s povoljnijim uspehom kakor prejšnja, se je Trboveljska družba povabila, da se izjavi, v koliko in pod katerimi pogoji je pripravljena postaviti ugodnejše pogoje. V stremljenju, napetosti med zahtevami oziroma ponudbami zmanjšati, izvolite zastopnike delavskih organizacij povabiti, da se izjavijo, v koliko bi utegnili delavstvo od svojih zahtev popustiti.

Le potem, ako je na ta način pogajanja pričakovati, dovedejo ta do željenja sporazuma.

Hkrati pa se naj pozovejo zastopniki vseh organizacij kakor tudi delavstvo na ponovno v času pogajanj priznano umerjenost postopanja, saj je dolgo mirno, kljub meznemu gibanju, vršilo svoje delo in se šele v zadnjem trenutku pred potekom pogajanj poslužilo prisilnega sredstva, to je stav-

ke. Pričakujemo, da delavstvo tudi med stavko ne bo sklenilo nobenih prenapetih ukrepov, da bi ogrozilo varnostno stanje jam ter da bo dalo za strazhenje in vzdrževanje ono delavno silo na razpolago, ki je v interesu ohrane jam potrebna; to je na eni strani v interesu delavcev samih, na drugi strani pa tudi iz javnih ozirov ne sme trpeti, da bi spopolno in splošno rezistenco za dalj časa onemogočilo oziroma otežkočilo dobivanje produkta, ki je eminentno važnega narodnega gospodarskega pomena.

Ako bi delavstvo v tem oziru ne pokazalo potrebne uvidnosti, bi bila pokrajinska uprava v zaščito javnih interesov eventuelno prisiljena, da se napram delavstvu posluži prisilnih sredstev in z mobilizacijo in drugimi koraki poskrbi za to, da se vzdržijo varnostne straže in izvrši neobhodno potrebna vzdrževalna dela.

Rudarsko glavarstvo in dvorni svetnik ing. Pehani.

Na podlagi tega poziva, kakor že omenjeno, se je 25. tm. vršil sestanek zastopnikov organizacij, ki so sklenili predložiti odgovor, v katerem veli, kolikor smo poučeni, da je delavstvo že dovolj popustilo od svojih zahtev, pač pa si želi, naj se pogajanja nadaljujejo. Menimo, da so se v petek nadaljevala.

Kultura.

PAVEL KUNAVER: PO GORAH IN DOLINAH.

Dijaška leta.*

Naše turistovsko slovstvo se je v zadnjih dveh letih obogatilo za toliko dobrih del, da pride skoraj nehoti na misel: Nekaj smo tu že dolgo časa tlačili, kar je proti nizu slovenskih nedostatkov čednost, in sedaj je, naenkrat osvobodeno, bruhnilo v dan. — Spominimo se samo Badjurinega »Vodiča«, na tisto veliko majhno, rdečo knjigo, ki ji enake ni lahko najti niti med najnaprednejšimi narodi!

Pavel Kunaver zavzema v krogu naših turistovskih strokovnjakov eno najodličnejših mest in bo danes že malo pravih ljubiteljev naše majhne, a zato tem raznovrstnejše in tem zanimivejše prirode, ki bi ne poznal njegovih mnogoštevilnih, po vseh revijah in časnikih objavljenih člankov (tudi »Kres« jih je nekaj objavil) in knjig. Gotovo je on med propagatorji in raziskovalci naših naravnih čudes eden najagilnejših. Tako smo vzeli z velikim zanimanjem v roke tudi tole najnovejše delo.

Je to knjiga doživljajev, prva iz večjega cikla, kakor je razvidno iz podnaslova. Nekaj posebnega je v tem, zasledovati v takih delih zgodovino kakega priljubljenega ti polja, saj je Kunaver na polju slovenskega turizma pravi pionir in kot takemu so mu osebnosti spomini obenem tudi spomini na razvoj tega turizma samega, ko je shodil iz otroških čevljev v resnejše moške škornje. Če drugi ne, bodo znali to knjigo spominov ceniti ljudje, ki imajo za sabo vsaj nekaj podobnih doživljajev, predvsem pa isto visoko strast. In Kunaver je mož, ki ga njegova strast do narave vodi k nje oboževanju, k pobožnosti in mističizmu, kakor ga ne more nihče poznati, ki se ni čutil še nikoli prerojenega v solcu in svobodnem ozračju, ki ni izbojeval še nobene bitke z elementi. Vsi, ki se iz svojega življenja spominjajo samo par pomazanih ekscesov dekadentnih teles, samo dušljivosti strupenih zrakov in užitkov, ne bodo imeli od te knjige ničesar, kvečjemu da se jim bo razžalo stilo nad vsem, kar so bili v življenju zapravili in kar bi bili z nekaj odprtega pogleda z lahkoto imeli. Drugim pa, ki jih dekadentnost še ni prikovala na vlažne stene življenja, bo ta knjiga eno navodilo več, kje in kako naj iščejo po sužnjevanju pravih užitkov in svobode.

Škoda samo to, da Kunaver ni mož, ki bi znal čistost svojega občutja podajati z nedosegljivo resničnostjo pesniške besede. Njegov jezik je suhoparen, njegova misel tu pa tam skoro neprijetno gola, omejena, pri vsem nakopičenju olepševalnih izrazov tistega epl-gonskega pesništva, ki se je potilo ro-doljubne navdušenosti v drugi polovici

* Natisnila in založila Ign. pl. Kleinmayr in Ferd. Bamberg. Stane vezana 50 Din — odločno preveč za knjigo, ki bi naj postala popularna.

France Kremen.

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Skoraj štiri leta je France čital o Franciji in zdaj je bil tukaj in videl je deželo na svoje lastne oči. Videl je marsikaj zanimivega. Na primer ljudi v lesenih čevljih! Izplačala se je pot čez morje že zaradi tega, da si lahko videl žene in otroke, ki so klapotali v drveni obuči po cesti. In tisti smešni, majhni železniški vagoni s celo vrsto vrat kakor zajčja staja! Človek je z zadovoljnostjo opazil na čelu vlaka lokomotivo človeške velikosti, ki je imela z barvo namazan napis »U. S. A.« (United States of America). France je imel svoj delež lastnine v tej lokomotivi in začutil je socialistično prešinenost, ko ga je vlekla po tiru iz pristanišnega mesta.

Sovražna potapljača in bolnišnica sta ga ločili od njegove »enote.« Dali so mu izkaznico z naročilom, da se naj pelje v neko francosko mesto z določenim vlakom. France je sedel v kupeju in gledal skozi okno ves srečen kakor deček, ki zapusti šolo. Krasna dežela s svežo, zeleno glorijo pomladi se mu je smejala od vseh strani; široke in ravne ceste, obrobene s topoli, in zdajpazdaj so hitele mimo njega hiše, zidane iz kamna in s čudnimi, strmimi strehami, ter starci, žene in otroci, ki so delali na polju.

France je čebľal s sopotniki v kupeju, z vojaki in delavci, ki so vsi bili kolesca v velikem stroju — vsi na važnem potu. Vsakdo je imel kakšne novice o — vojni. Ves pogovor se je sukal o bojevanju in pripravah za nove bitke. Amerika se je pripravljala za vojno že eno leto — in zdaj v največji krizi mora nekaj storiti. Kaj stori Amerika? Vprašanje je romalo od do ust, ali odgovora ni bilo. Na obrazih jim je bila zarisana nestrpnost in komaj so čakali, da pridejo v tepež in izvrše delo, za katerega so se odločili. Bila je vera, trdna vera, da se ameriški fantje izkažejo mojstre napram »Fricu«. Kot verni ljudje so bili prepričani, da je Bog v nebesih, toda — ne kot verni ljudje — naravnost želeli so, da čimprej pridejo v tista nebesa in si ogledajo tistega Boga. Zraven Franceta je sedel kmetski fant iz Wisconsin, Nemec po tipu, imenu in celo po naglasu, kljub temu je bil pripravljen pobijati kajzerjeve vojake — bil je

Naročajte dnevnik »NAPREJ«

Širite proletarski tisk!

uverjen, da bodo bežali pred njim! Ali ni bil od svojih otroških let v svobodni deželi in hodil v ameriško javno šolo?

Vsakdo je znal povedati kako smešno o doživljajih vojaka v tujini. Američani so hvalili francoske vojake in francoska dekleta, ali o francoskih trgovcih so imeli slabo besedo. Preštej drobiž, predno greš iz prodajalnice, in grizi novce. In francoski jezik? — o sveta nebesa! Kako morejo civilizirani ljudje govoriti jezik, ki je podoben kruljenju prešiča — pravzaprav prešičev vseh velikosti. Nedaleč od Kremena je sedel cestnoželezniški sprevodnik iz Chicaga z majhno knjižico v roki. Učil se je francosčine in zdajpazdaj je čital na glas: an, in, on, un — kolikor glasov toliko prešičev različne starosti in velikosti! Če si hotel kruha, si moral zahtevati »bolečino« (angl. pain). Kdor se hoče prepričati, kaj se pravi žlobudrati, naj reče »petsto petinpetdeset frankov« po francosko.

Na srečo ni bilo treba šteti toliko frankov, ne amerškemu vojaku z njegovo plačo. Sicer se pa ni dosti ukvarjal s kruljenjem — najrajši je molčal in delal znamenja jedi in pijače, kar je že hotel imeti, in nosili so mu toliko časa, dokler niso pogodili njegove želje. Neki vojak je povedal tole zgodbo: Srečal se je s francoskim dekletom, ki se mu je zdela v redu in jo je vzel v gostilnico na dobro pojedino. Narisal je sliko kokoši, misleč, da dobi pečeno. Francozinja je pa nekaj čebľjala s strežajem, ki je kmalu nato prinesel — dvojce kuhanih jajc. Tako si Francozi predstavljajo gostijo fanta in dekleta!

* * *

Franceta so naložili na tovorni avto, ki je odbrnel z njim. Zdaj je bogme vedel, da ni daleč proč od bojišča. Po cesti sta se pomikali dve nepretrgani procesiji vozov in avtomobilov: ena procesija s francoskimi vojaki in materialom je šla na fronto, druga z ranjenci je pa prihajala s fronte. Bilo je kakor na Broadwayu v New Yorku, kadar je največja gneča z edino razliko, da je tukaj vse drvelo v oblakih prahu — komaj da si mogel pogledati voznikom v zagorele obraze in s krvjo zalite oči. Tuptam je bila blokada in možje so kleli v različnih jezikih. Štabni avtomobili, katerim se je izredno mudilo, niso čakali, marveč so zavili s ceste in švignili čez polje, medtem pa so delavci na cesti, francoski zamorci, zasipavali kotanje in popravljali izglodano pot.

Dalje prih.

Palma

Na kakovost morate paziti,
a ne na ceno

kadar kupujete gumi potpetnike. Zahtevajte od Vašega čevljarja izrečno samo prave Palma kaučuk potpetnike in kaučuk potplate in odklonite vsako ponarejenost.

prejšnjega stoletja, pri vsem tem napredovanju — in baš zaradi njega — torej skrajno brezbarvna. Zato smo pa rekli, da bodo imeli od njega največ tisti, ki so se že sami kdaj opajali s prelestjo osolnčene in mrakotne, umirajoče in mrtve narave, tisti, ki jim boča njegovi spomini zbudili vse polno asociacij. Ti nedostaki pa ne morejo izbrisati utisa, da je pisatelj sicer suhoparen v podajanju doživetij, da so pa v njegovi notranosti ta doživetja silna, čista. Včasih se ti iz vrstic zabliska misel, ki se moraš nad njeno neolepšano preprostostjo ustaviti in zamisliti: Dolinci niti ne vedo, kako visoko je nebo. Šele v višavah gledamo v nebo prosto in njegova čista modrina nam kar usrka pogled, da ne najdemo konca onega neizmernega prostora nad nami. Pretrese nas spoznanje naše malenkosti...

Zadnje poglavje romanja »Po gorah in dolinah« pa je vredno, da se ponatisne med izbranim gradivom kake čitanke, to je v knjigi, ki ji je že eo ipso namen, da vname še nepokvarjene duše za vse lepo in smiselno tega življenja, v knjigi, ki bi vsaj morala ta namen imeti. Turobno veličastvo umirajoče planine v jeseni je v tem poglavju podano baš po svoji neprenakopičeni preprostosti tako, da sam občutiš fizično boleost ob branju. To zadnje poglavje nam je dober porok, da bo druga knjiga spominov tudi po notranji obliki bolj harmonična s silovitostjo predstavljenega

predmeta: z naravo. Knjigo krasi 40 fotografiranih posnetkov, ki kažejo, da je pri nas tudi podajanje narave v slikah napredovalo. Škoda, da jim neprimerni papir vzame precej jasnosti.

K. K.

Dopisi.

Store. Del. pevsko društvo »Bodočnost« iz Štor se zahvaljuje vsem tistim društvom in korporacijam, ki so nam nakazale že nabrane vsote za nakup društvene zastave: pevsko društvo iz Beograda 100 Din, »Svoboda« iz Zabukovce 40 Din, Frohsinn iz Maribora 260 Din, Zlatarka d. d. iz Celja 206 Din ter Eisenhof Rakusch iz Celja 42.50 Din.

Prihodnjic bomo objavili še druga nakazila. Prosimo vse korporacije, katerim smo odposlali nabiralne pole, da nam jih čimprej vrnejo. — Odbor.

Izjava.

»Odbor Osrednjega društva živilskih delavcev in sorodnik strok na Slovenskem ozemlju v Ljubljani,« na razne govorice v in izven pokreta stojičih raznih ljudi, da je predsednik našega društva s. Izidor Štern radi neposlušnosti odpustil iz službe osrednjega tajnika s. Ivota Meznariča, izjavlja, da osrednjega tajnika ni nihče odpustil iz službe in da imenovani ni pregrešil ničesar, kar bi dalo povod

za odpust iz službe, pač pa je resnica, da je sodr. Ivo Meznarič s svojim dopisom z dne 26. junija t. l. sam svojevolično službo odpovedal. Vse doselej krožeče vesti o odpustu tajnika so torej neresnične in tendenciozne, z namenom, da škodujejo ugledu organizacije in osebi dosedanjega tajnika s. Meznariča. Vsako nadaljnje kroženje takih in sličnih vesti bomo ostro obsojali ter iskali zadoščenja pri mestu, ki je za take stvari merodajno.

V Ljubljani, dne 17. julija 1923.

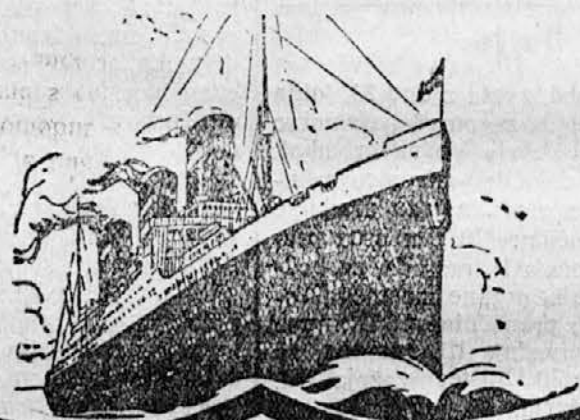
Izidor Štern s. r.
t. č. predsednik.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odb. SSJ in KDZ).
Odgovorni urednik: Alojz Leskošek.
Tisk Zvezne tiskarne v Celju.

Sprejem

mizarskega pomočnika,

ki bi bil zmožen nekoliko vodstva. Stanovanje v hiši, plača po dogovoru, delo trajno I. Zgonc, mizar in trgovec, v Cerknici pri Rakeku.

Parnik

66 LEVIATHAN 99

Najmodernejši, največji in najluksurijoznejši oceanski parnik. Najvišje zmoglosti iznajdljivosti, znanosti in moči kapitala so vtelesene v izdelavi tega divnega parnika. Neprimerljiva udobnost v vseh razredih.

V New York

7. avgusta, 28. avg. 18. sept. 8. okt. 29. okt. itd., vsake tri tedne v torek od Southampton-Cherbourg. — Podrobna pojasnila potom spodaj navedenih naslovov.

BREMEN - NEW YORK

Direktna zveza s krasnimi ameriškimimi vladnimi parniki. Neprekosljivi po udobnosti, čistosti in izborni oskrbi. Hitre in varne ladje. »George Washington« »President Fillmore« »President Harding« »President Roosevelt« »America« »President Arthur«

Zahtevajte podrobna pojasnila in brodar. list št. 216.
Ugodna prilika za prevažanje blaga.

UNITED STATES LINES

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo: Beograd, Palata Beogradske Zadrage, podružnica v Ljubljani: Zadruga Zveza, Ljubljana.